

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 "
četrt leta 2 "
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Leto se bliža koncu!
Pošljite nemudoma zaostalo naročnino, ker moramo poravnati v tiskarni svoje račune! — Ali ste že listu pridobili novega naročnika? Ako še ne, storite to takoj, najpozneje pa z novim letom! Pomagajmo si sami, ker nam drugi nečejo!

Politiške pravice učiteljstva in „Slovenec“.

Kakor mladino tako tudi kmeterajši uvajamo v stranko nego v kulturo. Seljaka političko prej buditi nego ga kulturno obraziti, je opasno poenostavljanje in demagogija. Umevno in opravičljivo je le v izrednih, nenormalnih razmerah.
Dr. Fr. Ilešič: „Kultura in politika“

S tem je že označeno naše stališče, ki ga zavzemamo glede vzgojnega stališča med narodom. Menimo, da se demagoštva učiteljstvu ravno ne more očitati in bodisi to z ozirom na njega podrobno osebno delo, bodisi to z ozirom na njega liste, bodisi to z ozirom na splošno stanovsko in narodno delovanje. In če učitelj deluje in dosega uspehe na kulturnem polju naroda, si s tem utrdi svoje socialno stališče med narodom in zadobi tako tudi politički vpliv med ljudstvom, potem se vzdignejo ravno člani S. L. S. in prično z najpogostejšimi sredstvi rovat zoper takega učitelja, potem so ravno člani klerikalne stranke, ki s skrajno demagogijo nastopajo pri ljudstvu, blatijo učiteljstvo po shodih in hujkajo ljudstvo zoper šolo in učiteljski stan po svojih blatnih časopisih.

Zakaj, — to je lahko umevno, ker delovanje učiteljstva ni prenašeno, a je sigurno in je tudi pravilno, ker si učiteljstvo zida svoje političko stališče na podlagi kulture, ne pa kakor klerikalizem sploh — z demagogijo.

Koliko političkih pravic pripušča klerikalizmu učiteljstvu pri nas, se vidi že iz tega, da se hujka ljudstvo že zoper kulturno delo učiteljstva, ker se samo oddaleč boji, da si učiteljstvo ne pribori svojih političkih pravic.

Pač smešno postaja laskavo in prijateljsko stališče, ki ga zavzema „Slovenec“ (štev. 271.), boječ se, da dr. Tavčar ne napravi politički atentat na pravice učiteljstva. Z dr. Tavčarjevo izjavo bi radikalni klerikalci oprali svojo kožo, da preslepe učiteljstvo.

Naj bodo uverjeni klerikalci, da ni učiteljstvo toliko zaslepljeno, da bi ne znalo ločiti mnenja političkih voditeljev od načel strank in da se samo zaveda svojih pravic.

Smešno so besede „Slovenca“ o zasebnem življenju učiteljstva: „V svojem zasebnem življenju pa živa uradnik popolne državljanske pravice, ki jih sme tudi izvrševati v mejah dostojnosti in poštenosti, da se iz njegovega nastopa vidi, da ima v svojem političnem delovanju res pred očmi splošni blagor družbe, od katere ima svojo existenco in je dolžan z

vsemi svojimi močmi delovati za njen pro-speh.“

Ni li po tej izjavi učitelj upravičen nastopati tudi političko, tudi na shodih, da brani svoj stan, da brani sebe, da brani šolo? In kje je tedaj to klerikalno načelo, ker se gode slučaj, da če nastopa učitelj in javno brani sebe, stan in šolo pred gnusnim hujkanjem klerikalizma — se ga disciplinira tako ali tako!

Hinavei vi; mari ste že pozabili na korupcijo, ki ste jo započeli ob pričetku svojega zavladaanja? Ravno učiteljstvo pokaže lahko klerikalizmu grda dejanja tega nasilja!

In od kje ta „Slovenčeva“ fraza: „politiška svoboda“, ko vendar klerikalci pri nas niti ne morejo govoriti o kaki politični svobodi, ki jo dajejo učiteljstvu, ko je vendar vse delovanje klerikalizma samo stremljenje, zadušiti vsako političko in kulturno svobodo. Edinole, če je že skrajna in neizogibna sila, jo dopušča.

Ne da se vezati učiteljstvo pri svojem stanovskem in kulturnem delovanju ne na interese te, ne one stranke; ne na mnenje tega, ne onega političkega voditelja, ker ono se združuje v stanovski organizaciji pod praporom splošne naprednosti in najsibodi posameznik pripadnik te ali one napredne političke stranke. Pri svojem stanovskem in kulturnem narodnem delovanju si ne da učiteljstvo vplivati od nikogar izven organizacije in niso zanj mero-dajne izjave političkih voditeljev. Sicer pa, saj tu ni združeno in zastopano učiteljstvo samo ene dežele, torej tudi ne enega voditelja!

Ne branimo tu nikogar, ker smo in ostanemo kot stanovska organizacija neodvisni od političkih strank in voditeljev; da pa pri tem dopuščamo posamezniku kot zasebniku zasebno političko svobodo, ki mu jo daje državljanska pravica, ker smo si v svesti, da ni v srcu učiteljstva tako zajeden fanatizem in politička strast, da bi imelo to vpliv na njega stanovsko in kulturno delovanje — kakor se to dogaja pri naših klerikalnih gospodarjih, kjer se po prepričanju prosilca ocenjuje sposobnosti in zmoglosti!

Sicer so pa tu prav na mestu besede slavnega pedagoga Diesterwega, ki se v tem z njim popolnoma strinjamo, ko pravi: „... Keiner ist wirklich und in Wahrheit ein Lehrer, dessen Interesse nicht von den Zuständen und Tätigkeiten auf dem politischen und sozialen Gebiete gefesselt wird. Also wir fordern vom Lehrer ein lebendiges, lebhaftes Interesse für jene Dinge, jedoch mit der Beschränkung, daß es seine pädagogische Wirksamkeit nicht beeinträchtigt.“ Schande und Schmach über den Lehrer, wenn er sich an den großen Angelegenheiten seiner Nation und den wichtigen Angelegenheiten seines Heimatlandes nicht beteiligt!“

Če bi ne poznali dosedanjega stališča „Slovenca“ v tem oziru, bi mu sedaj verjeli! Dixi.

Dr. Laginja na avdienci pri cesarju.

Povedali smo že v svojem listu, da sta obljubovala dr. Laginja in dr. Trinajstić ob

sklepanju kompromisnega volilnega in deželnega reda, da pridobita Slovanom v Istri pravice posebno na polju šolstva. Povedali smo tudi, da po enoletnem obstanku deželnega zbora, izvoljenega po novem volilniku, ni nobenih pridobitev.

Mi se nočemo hvaliti, da je ravno to ganilo dr. Laginjo, da se je podal v avdienco k cesarju, vendar pa objavljamo, da se je pritožil tudi dr. Laginja o pomanjkanju slovenskega šolstva v Istri in s tem je potrdil tudi on našo prej navedeno trditev.

Priznavamo, da so se deželni poslanci mnogo trudili, da zadobe slovanskemu narodu v Istri več enakopravnosti, a vendar moramo omeniti, da sta se dr. Laginja in dr. Trinajstić prenašala ob sklepu kompromisnega deželnega reda; zakaj preden se je sprejel ta deželni red, je bilo potrebno odpraviti vse one cikle, ki zdaj zadržujejo delovanje deželnega zbora. Posebno se je bilo treba zagotoviti zaradi šolstva, ker to, da imajo naši poslanci pravico zaustaviti zborovanje, ni še dovoljna garancija. Italijani imajo še preveč ljudskih šol, iz deželnega zaloga se jim vzdržuje realni gimnazij, licej, kmetijski zavodi, podpira se gimnazij in podpira se zloglasna Lega nazionale, da ložje vzne-verja svojemu narodu slovanske otroke v Istri. Pri takih razmerah malo briga Italijane, ako deželni zbor ne zboruje leta in leta! Briga pa Slované, ki trpe pomanjkanje na vsem in ki niso enakopravni z Italijani v drugem kakor v plačevanju deželnih davkov, s katerimi se jih zatira in izneverja svojemu narodu!

Vemo, da nam poreče, kritikovati je lahko, a tudi vemo, da je rekel neki učitelj že ob posvetovanju o kompromisnem dež. redu, da ne more biti za ta red, ker je prepričanja, da na podlagi tega ne bodo Slovani na šolskem polju nič na boljem, in mi smo tudi pisali o tem v 14. štev. našega lista 1. 1908. Spinčić in Mandić sta mogoče upoštevala to izjavo in glasovala proti novemu deželnemu redu. Ako bi bili upoštevali to izjavo še drugi tačasni deželni poslanci, bi ne bi bilo treba ravno sedaj doktorju Laginji prositi prav glede šolstva na avdienci.

Kaj pomaga dr. Laginjeva prošnja? Šole vzdržuje država ali dežela. Istrski deželni zbor ne zboruje zato, da mu ni treba dovoliti stroškov za slovansko šolstvo, a državni zbor dovoljuje rajši stroške za ponemčevalnice v Primorju. Posamezna oseba, pa bodi še tako visoka, v tem oziru ne more nič, ako ima še boljše voljo. Dr. Laginje prošnja ostane torej brez-uspešna, le kvečemu bi lahko zalegla kot pesek v oči volilcem, česar pa dr. Laginja ne potrebuje.

Zaradi tega naj nihče ne misli, da hočemo mi grajati dr. Laginjo. Mi smo še hvaležni, ko vidimo, da se trudi, da bi zadobil slovanskemu narodu šol na katerisibodi pošten način, vendar moramo opomniti naše državne in deželne poslance, naj vedno pojmiyo, da so vlada in italijanski poslanci v zvezi in da jih gledajo uloviti, da se vrši pritisk še dalje na slovanski narod v Primorju. Dobro vedo, ako bi se dalo slovanskemu narodu priložnost, da se izobrazijo in razvije vse svoje moči, bi lahko odbil vsak pritisk, in zato so ravno edini v za-branjanju slovanskega šolstva.

„Zaveza avstr. jugoslov. učit. društev“ se je že 1905. leta, ko je zborovala v Pulju, zavzela za slovansko šolstvo v Istri in glasovala za sledeče resolucije:

I. slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, zbrano v Pulju na glavni skupščini „Zaveze avstr. jugosl. učit. društev“ protestuje proti nezakonitemu postopanju laško gospodovalne stranke glede ljudskega šolstva hrvaške in slovenske narodnosti v Istri;

II. zahteva od c. kr. vlade pravično uravnavo hrvaškega in slovenskega ljudskega kakor srednjega šolstva;

III. naroča vodstvu „Zaveze“, da poda slovanskim klubom avstrijskega državnega zbora jasno sliko vsega istrskega šolstva s prošnjo, da naj smatrajo to vprašanje kakor glavno točko slovanske vzajemnosti.

Ostalo je vse to glas vpijočega v puščavi, čeprav je „Zaveza“ storila svojo dolžnost.

Letos so se zavzela na iniciativo tržaškega učit. društva vsa primorska učit. društva in dosegla, da so vložile tudi nekatere občine deloma po državnih poslancih, deloma naravnost pri ministrstvu sledečo peticijo:

Po ljudskem štetju iz l. 1900. je na Primorskem 75.6546 ljudi, in sicer 30% Slovencev, 20% Hrvatov, 47% Italijanov in 3% Nemcev.

§ 19. državnega osnovnega zakona določuje, da se ima dati vsaki narodnosti priložnost izobraževati se v svojem materinem jeziku.

Medtem, ko obstoji na Primorskem za Italijane in Hrvate po ena državna srednja šola, imajo Nemci celo šest državnih srednjih šol; a v ožigled zgorej omenjenemu paragrafu ni v Primorju nobene državne srednje šole s slovenskim učnim jezikom.

Zaradi tega morajo slovenski dijaki po večini pohajati nemške srednje šole, kjer gotovo ne dobe priložnosti, da se dovoljno izobrazijo v materinem jeziku.

Ako je potreba za 3% nemškega prebivalstva šest držav. srednjih šol, je za 20% Hrvatov gotovo premalo le ena državna srednja šola, a Slovenci, ki jih je 30% imajo tudi pravico, izobraževati se v svojem materinem jeziku.

Da se še nadalje ne krši gori navedeni paragraf drž. osnovnega zakona, zahtevajo podpisani, naj se ustanove na vseh državnih šolah z neslovanskim učnim jezikom v Primorju vzporednice s slovenskim, oziroma v hrvaškem delu dežele s hrvaškim učnim jezikom.

* * *

Za to peticijo se je mnogo potrudilo „Slov. učit. društvo v Istri.“

Ali je pomagalo to ali kaj drugega, da so se naši državni poslanci ganili in zahtevali od vlade, da se ustreže tej skromni zahtevi, to je razburilo Italijane na Primorskem, in učiteljsko društvo „Lega del' insegnanti“ je sklicalo protestni shod v Trst 28. novembra t. l. Politiško društvo „Edinost“ je sklicalo tudi javen shod zaradi te zadeve ravno na isti dan v Narodni dom v Trstu.

Čuditi se moramo listu „Edinost“, da postavlja slovenskemu učiteljstvu za zgled italijansko učiteljstvo. Najbrž bi rado imenovano uredništvo doseglo, da bi mu zopet napisali članek v album, kakor smo ga priobčili v 17. številki našega lista 1. 1908.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 233.635.51.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Šolarska zavetišča v Ljubljani.

Dnevno zavetišče za šoloobvezno mladino obojega spola ustanovi mestna občina ljubljanska, izvršujoč sklep občinskega sveta z dne 19. maja 1908. Za to potrebni posebni prostori se zagotovijo pri stavbi nove dekliške šole ob Čopovi cesti.

Pomen in namen dnevnega zavetišča, čigar nujna potrebnost se je poudarjala tudi na letošnji okrajni učiteljski konferenci v Ljubljani, je pa sledeči:

V Ljubljani in njeni najbližji okolici se zadnja leta boljbolj širi industrija, z njo pa narašča delavski sloj. Sploh ima kakor drugod tudi naše mesto mogočno privlačno silo na kmetiško prebivalstvo: zlasti se vdove z deco kaj rade slijo s kmetov v mesto. Ves ta novi prirastek našemu prebivalstvu je pa ubožen; le z enim je od Boga bogato obdarovan: z otroki. Obilica zaroda je gotovo vesel pojav, zakaj ni žalostnejše bilance v življenju naroda od one, ki izkazuje krčenje njegovega števila, naj je tudi le relativno, v primeri z naraščanjem drugod. Toda življenska sila naroda ne tiči zgolj v njegovi številnosti, ampak tudi — in to v najodličnejši meri — v njegovi telesni in duševniakovosti. V tem pogledu pa sedanje stanje dobrega dela našega ljubljanskega proletarskega zaroda ne obeta nič veselega.

Premnogi starši iz teh krogov nimajo časa, mnogi tudi ne sposobnosti, nekateri ne sredstev za vzgojo in oskrbo svojih otrok in jih, hočejo nočejo, prepuščajo telesnemu in duševnemu propadu.

Na primer: Mati, tvorniška delavka, odhaja dannadan zjutraj ob 6. z doma in se vrača šele ob isti uri zvečer. (Ima dva dečka, ki hodita v šolo. Zjutraj jima nakuha lonec takozvane kave, in ob tej luži živita ves ljubi dan. — Druga taka mati daje otroku vsako jutro desetico, češ, idi v ljudsko kuhinjo na kosilo. Enkrat ali dvakrat gre otrok res tjakaj, tretjič si pa stvar premisli in si namesto tečnega kosila kupi potice ali piškotov, ali pa nese denar v kinematograf ali na vrtljak, saj kruha za glad se lahko zastoj dobi pri [usmiljenih] ljudeh, na polju se pa ponuja repa, korenje in koleraba, kar je tudi dobro v sili. — Enako se s hrano godi otrokom vdovcem, pa tudi v družinah, kjer živita oba roditelja, ni dostikrat nič boljše, ker se morata pač oba pehati za vsakdanjim kruhom. — Da taki otroci zastanejo v telesnem razvoju, in da jim s telesom onemorejo tudi duševne sile, je le naravno.

Pomanjkanje slehrnega nadzorstva in vzgajalnega vpliva v šoleprostem času pa [rodi] tudi druge slabe posledice. Otrok, samemu sebi in svoji lastni pameti prepuščen, se neizogibno izpridi. Nevajen točnosti se zakesni v šolo, a ko je prišel prekesno, se boji, da bo oštet in se ne upa tistega poldne v šolo; rajši se potika po mestu, in „gleda štacune“. Ta izprememba mu je všeč in drugo pot niti ne pozikusi več iti v šolo, ampak se kar koj poda na kratkočasni „tef“. Slabi tovariši se kaj hitro znajdejo, postopajo vkpupe, preže pri kinematografih in komedijah, kade iz pobranih ostan- kov, napravljajo cigarete in se posvetujejo, kako priti do denarja. Drug drugega poučujejo v umetnosti beračenja in kraje, imajo pa devetletni smrkolini tudi že pomenke o „puncih“.

Tako vzrašča rod — in mnogoštevilen je zanikern na telesu in na duši, brez sposobnosti za delo, brez načrta za bodočnost. Deklica ali deček še nista stara 14 let, pa že se čuje iz njih ust značilni program: „Kaj, jaz sem meste- nen otrok, mene bo že magistrat redil!“ —

Čim odrasejo šoli, težko vztrajajo v katerenkoli uku ali delu. Rokodelstvo menjavajo za rokodelstvom, nobeno jim ne diši, o vsakem pravijo, da škoduje njihovemu zdravju; če jih ne bole prsa, jih pa boli zadnica, izgovor imajo vedno, in ako jim kaže, si na lepem izmislijo kilo! Mojstri se že boje teh ljubljanskih srajc in tožijo o njih, da ne znajo niti jesti, tečna hrana jim ne gre, le sladkarije in delikatese bi jim ugajale; potuhnjeni so in nepošteni, nesnažni in delomrzni. Zato jemljejo mnogi mojstri rajši dečke s kmetov navzlic njih nezadostni šolski izobrazbi.

Starši tega zaroda so pa dvojne vrste. Eni s skrbjo in strahom zasledujejo vznemirljivi razvoj otroka in mu izkušajo priti v okom. Izročijo in priporočajo otroka čez dan kaki sosedu v plačano nadzorstvo in rejo, toda za malo denarja je malo nadzorstva, in navsezadnje vsaka stara ženica tudi ni usposobljena za nadzorstvo in vzgojo navihanega in razposajenega mladega ptiča. Vse ostane kakor je bilo, oče in mati pa begata okolo in prosita, da bi se sprejelo dečka vsaj čez dan v kak zavod. Toda v ta namen prihaja v poštev edino Marijanišče, ki ima 60 takozvanih azilcev zgolj v dnevni oskrbi, katero število pa ne odgovarja niti četrtini resnične potrebe in je vedno polno zaseženo. — Ti starši z najhvaležnejšim srcem pozdravljajo obljubljeno ustanovitev mestnega šolarskega doma in težko, težko pričakujejo, da se skoraj otvori!

Velik del staršev je pa po bedi, žganju, lastni zanemarjenosti in duševni toposti slep za razvijajočo se zanikrnost svojega naraščaja, ki mu še potuho daje, kjer in kakor more in ga izreja desetkrat bolj mehkužno, nego meščanstvo izreja svoje otroke!

Vsem tem otrokom je treba nadomestila za vzgojo, ki jim je brez krivde ali po krivdi staršev ne nudi dom. Ker je pa mnogo teh otrok — vodstva ljubljanskih mestnih šol so jih poizvedujočemu društvu za otroško varstvo imenoma naznanila okolo 200 — mora biti prilika za to nadomestno vzgojo vrejena na najširši in čim cenejši podlagi.

Temu namenu ima torej služiti dnevno šolarsko zavetišče. Prenočujejo zavetiščniki doma. Zjutraj gredo vsak v svojo šolo, koj po šoli se pa zbirajo v zavetišču, kjer se naj počutijo popolnoma domače. Tu imajo svoj odpočitek, tu se pripravljajo za šolo in spišejo svoje naloge, poskočijo in se poigrajo. Opoldne dobe kosilo, preprosto, zadostno in tečno; nauče se jesti! Po kosilu počitek, zabava ali priprava za popoldanski pouk, odhod v šole; po šoli zopet sestanek v zavetišču, kos kruha in kaj zraven in potem koristno in zabavno ukvarjanje do večera. O prostih delavnikih so ves dan v zavetišču, v nedeljah in praznikih pa redno pri svojih starših, ki so ta dan prosti.

Pouk, delo in zabava v zavetišču ne bodo imeli nič šolašterskega značaja na sebi, dasi ga bodo vodile in nadzorovale po preudarjenem, določenem načrtu pedagoško usposobljene osebe. Na vzporedu zavetišča bodo: Mladinske igre, telovadba, poučni izleti; pomoč pri pripravljanju za šolo, rokotvorci pouk, pouk v lepem vedenju, vrtnarstvu, pri deklicah tudi sodelovanje v kuhinji; petje, glasha, gledališke prireditve; predavanje s skioptikom, morebiti kinematograf itd.

Pristop k popoldanskim uram se bo dovolil lahko tudi takim otrokom, ki so s kosilom preskrbljeni doma.

Uspeh se bo sigurno pokazal. — V lanskim poletnih počitnicah je bival mal oddelek dunajskih zavetiščnikov (vseh jih je na Dunaju nad 30 tisoč!) v Kamniku. Vedli so se izobno in priljubili so se kmalu nele Kamničanom, ampak tudi kmetiškimu prebivalstvu okolice, ki jim je rado donajalo sadja. Kako vse drugačna je sedaj še naša taka mladina, o tem se lahko bridko potoži vodstvo počitniške kolonije v Zatišji! — Toda to, kar se da doseči pri dunajski mladini, se bo doseglo tudi pri naši. Vzgojili si bomo čvrst, pošten, za delo sposoben naraščaj. in ta naraščaj nam bo hkratu pionir redu in snage v svojem domačem krogu!

Stroški vzdrževanja se bodo, ako ne povse, pa vsaj v dobrem delu pokrivali po prispevkih staršev. Plačevanje teh prispevkov bo hkratu nudilo priliko za potrební stik s starši, ki jih bo tudi vabiti na šolarske produkeije v zavetišču.

Ljubljansko zavetišče pa naj vzpodbudi ustanovitev sličnih zavetišč tudi po drugih, zlasti industrialnih krajih naše domovine!

Zagovor.

(Is Komna odziv „Revolucionarju“ kot audiatu et altera pars.)

„Revolucionar“ opisuje v 48. številki „Učiteljskega Tovariša“ uradno konferenco učiteljstva sežanskega okraja.

Kar piše, mene ne zadevajoč — transeat; o tem pa, kar mene zadeva, ne morem in ne smem molčati.

Omenja namreč, da „je bil moj referat leslika nastopa o straneh sveta“ in da „je bila debata jako živahna“ (glede mojega referata namreč — tako jaz to razumem). Dalje pravi: „Referat ni odgovarjal naslovu“. — Temu moram po vsem oporekati. Konferenčno vprašanje je bilo: „Kako opišeš svojo občino?“ Iz vprašanja ni razvidno, kaj in kako naj se temu ugodí. Učitelj lahko spiše metodično razpravo, ali pa napiše navadni opis občine, n. pr. zemljepisni položaj občine, vodovje, nižavje, podnebje in geološki značaj. Opiše potem materialno in duševno kulturo prebivalcev in zgodovino kraja ter državno ure-ditev itd.

Jaz sem se odločil za prvo, t. j. za metodično razpravo. — V tem smislu sem jaz spisal svoj referat, in da sem jo dobro pogodil, svedoči, da me je g. nadzornik pri konferenci izbral in določil poročevalcem.

Navadno izbirajo nadzorniki poročevalce med najboljšimi referati, in ta čast je mene — starosto učiteljstva — zadela. — In morda zaradi tega ta jezica „Revolucionarja“.

Poročal pa sem ne le „o straneh neba“, kakor piše „Revolucionar“, ampak podal sem celo sliko, kako naj učitelj metodično obravnava pri zemljepisnem pouku svojo občino. To je resnica.

Debata pa ni bila „živahna“, kakor piše „Revolucionar“, ampak bolj mrtva, nego živahna, zakaj le par učiteljev se je oglasilo k besedi — omenivši svoje pomisleke. Te sem pa temeljito — na podlagi svojega referata — zavrnil, kar je tudi g. nadzornik potrdil — rekši, da naj na ta način vsak učitelj obravnava svojo občino, kakor sem jaz Komen. — In moj referat je bil z [odobravanjem in rokoploskom od vsega učiteljstva sprejet. — Čudno, da ni „Revolucionar“ to slišal? Pa, ako ni slišal, bi moral to videti, saj je imel ščipalnik na — nosu. Povere merlatto! Man merkt die Absicht. — Ob koncu svojega referata pa nisem stavil nobenih tez ali predlogov. G. Ravbar je končno v svojem elaboratu stavil predlog, naj učiteljstvo opiše za bodočo okr. učit. konferenco ves sežanski okraj. On je o tem jako izobno poročal in so bili predlogi en bloc sprejeti. To je prava istina.

Iz tega sledi:

1. n i r e s, da je bil moj referat „le slika nastopa o straneh sveta“;

2. n i r e s, da je bila glede tega debata „živahna“.

3. n i r e s, da moj referat ni odgovarjal naslovu.

„Revolucionarju“ nasvetujem končno, naj vbodoče poroča golo istino. Naj ne — pika po nepotrebnem. Takim činom ne pridemo do sloge, ki je tako potrebna učiteljstvu. Če ni bilo „Revolucionarju“ kaj umestno ali pravilno, je imel priliko popraviti v zborovanju. Bolje v brk povedati, nego zahrbtno javno pisari. — „Revolucionarji“ sicer delajo povsod za razdor, a učiteljstvo ne potrebuje „revolucionarjev“, zakaj mi želimo v učiteljstvu mir, kolegialnost in pravo vzajemno delovanje v prosep našega šolstva. Naj nam bo vedno geslo: „In necessariis unitas! — Diesterweg piše sicer: „Leben heißt kämpfen“, pa tega med nami ne uvažujmo! — Bodo dimo složni!

Starosta

učiteljstva sežanskega šolskega okraja.

Dodatek uredništva: Priobčujemo ta zagovor, ker nečemo nikomur delati krivice. Ne želimo pa, da bi se sedaj razvila kdove kaka polemika.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje 8. decembra ob 8. uri zjutraj v Celju s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.

2. Predavanje tov. Vrečarja: „Izlet v Pariz.“

3. Poročilo o „Lehrerbundu“ (tov. Slane).

4. Društvene zadeve in nasveti.

5. Iz šolske prakse.

K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 19. dne novembra v Celju. Udeležba je bila piela, kar pa pride na rovaš slabemu vremenu. Na novo sta pristopila društvu tovariša Alojzij Bučar iz Dobrne in Franjo Žagar iz Celja, kot gostje so bili navzoči gđ. Ahtikova iz Zalea in tov. Šijanec iz Gornjega grada, iz Gorice pri Rečici pa je prihitel tovariš Radoslav Knaflič.

Tovariš predsednik pozdravlja navzoče člane, zlasti nanovo vstopila, in c. goste, posebe pa še tov. Zinko Kovačičevo iz Petrovč kot bivšo marno članico, ki se zaradi bolezni v zadnjem času ni mogla udeleževati naših sestankov. Tovarišu Hribniku iz Teharij čestita na dobro prebitem usposobljenostnem izpitu, tov. Logarju, enemu naših najpridnejših zborovalcev, pa želi mnogo srečnih in zadovoljnih dni v zaslužnem pokopju. Omenja tudi, da se je več tovarišev in tovarišice oprostilo, gđ. Kosijeva pa pošilja vsem članom tovariške in blagajničarske pozdrave.

Tov. predsednik je nadalje razkladal o pomenu takozvane „Haftpflichtversicherung“, nekaj podatkov je tudi dal navzoči tov. Šijanec kot tajnik učit. društva gornjegrajskega, kjer že imajo takšno zavarovanje. Ker pa je tov. Logar pri zadnjem zborovanju učit. društva za laški okraj od tov. Gnusa zvedel, da baje zavarovalno društvo članom nič ne plača, se na predlog tov. Brinarja poveri tov. Knafliču, naj natanko pouči to zavarovalno zadevo in o nji svoječaso poroča, pa tudi tov. Gnus naj pošlje svoje informacije.

Pri poročilu o glavni skupščini „Zaveze“ v Mariboru poudarja tov. Brinar zlasti, da so bili pri tej tudi navzoči zastopniki češke in poljske učiteljske Zveze, ter izraža veselje na stremljenju po združitvi vsega slovanskega učiteljstva na Avstrijskem, ker s tem posredno vrši združitev vseh avstrijskih Slovanov. Ako Zveza združi vse slovanske narode, je vredna, da se nje ime blišči z latinski črkami v povestnici slovanskega učiteljstva. Ponosni smo pa, da smo mi učitelji prvi, ki se združujemo v Avstriji na slovanskem stališču.

Poročilo o „Lehrerbundovem“ glavnem zborovanju je odpadlo, ker noben naših tovarišev ni bil delegat, sicer pa bo tov. Slane prihodnjič predaval o „Lehrerbundu“ sploh. V delegaciji L. se je razpravljalo o jako važnih, zlasti nas spodnještajerske tovariše zadevajajočih stvareh, ki pa baje morajo ostati tajne. Tovariši delegatje pač naj pomislijo, da so odpolanci vsega slovanskega učiteljstva, ki so kot taki dolžni svoje tovariše o važnih zadevah obvestiti, da se s skupnim posvetovanjem pravo ukrene. Sklenili smo, predsedstvo Zveze naprositi, da prepokrepi po enem delegatu poroča o seji delegatov v Gradcu.

Tov. Vrečar je moral svoje nameravane predavanje opustiti, predaval pa bo prihodnjič pred društvenimi zadevami. Ker je naš tovariš precej sveta obhodil ter marsikaj videl in izkusil, bo predavanje jako zanimivo. Ker si nas eden ne more meniti nič, tebi nič privoščiti kakega izleta v Carigrad, Pariz, Amsterdam in kam drugam, bomo tokrat zastoj poleteli s tov. Vrečarjem v Pariz. Upamo, da te ugodne prilike nihče ne zamudi.

Pri točki „Iz šolske prakse“ je tov. Čulek predlagal, naj bi eden tovarišev referiral „o pravnem razmerju šolskega vodstva do krajnega šolskega sveta“. Sklenili smo, da stalni odbor spravi to točko na dnevni red za uradno učiteljsko skupščino, seveda bi se pa o tej točki poprej že razpravljalo pri društvu.

Prihodnje zborovanje bo 8. decembra t. l. ob 8. uri zjutraj pod devizo: Vsi v Pariz!

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 4. novembra t. l. v ormoški slovenski šoli. Vreme je bilo ugodno, a v kljub temu udeležba slaba.

Društveni predsednik tovariš Rajšp pozdravi vse navzoče presrečno, posebno pa dež. sod. svetnika g. dr. Ivana Preskerja, ki je radevolje prevzel predavanje za ta dan; potem čestita tovarišu Žolnirju na imenovanju nadučiteljem, naznani novo pristopivša uda, tovarišico Podgorelčevu in tovariša Bobiča, ter predstavi in pozdravi gosta iz Središča, g. jurista Vrabla. Nadalje poroča predsednik nakratko o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ v Mariboru, pri kateri je bilo naše učiteljstvo častno zastopano, medtem ko se je „Lehrerbundovega“ zborovanja v Gradcu udeležilo le 8 društvnikov, akoravno je bilo to zborovanje za vse štajersko učiteljstvo velikega pomena.

Presrečno pozdravljen začne govoriti dež. sodni svetnik g. dr. Presker o obširnem predmetu „O skrbstvu otrok“. Za njegovim jasnim, temeljitim, nad uro trajajočim, posebno za učitelje poučnem predavanju se je razvil živahen razgovor in je g. predavatelj na stavljen vprašanja in na stavljen nasvete v korist te akcije v našem okraju odgovarjal, oziroma svetoval tako, da je upati, da se bo s tem storil tudi

Dalje v prilogi.